

„Rottum is het enige Groninger eiland en het wordt bewoond door de voogd en zijn gezin”. Zo stond het vroeger in de schoolboekjes. In 1965 kon het tweede deel van de zin doorgehaald worden. Eilandvoogd Jan Toxopeus verliet met zijn vrouw Henny en jongste dochter Wiepke Rottum voorgoed. Sindsdien staat Rottum te boek als een onbewoond eiland. Voor Wiepke -nu inmiddels mevrouw Mulder-Toxopeus- geen aanleiding Rottum nu maar te vergeten.

Integendeel. De eerste vijftien jaren van haar leven was het „haar” Rottum en eigenlijk is het dat nog steeds. Al woont dat „laatste kind van Rottum” nu al weer drie jaar op Texel. Rottum heeft Wiepke Toxopeus een onvergetelijke jeugd bezorgd. Een jeugd waarin vliegtuigen boven het eiland haar verjaardagscadeautjes dropten en waarin Sint en Piet speciaal voor haar een lange boottocht ondernamen. Vijftien jaren met de grootste zandbak ter wereld: het Rottummer strand. Daarom zegt Wiepke Toxopeus nu: „Ik ben van Rottum en Rottum is van mij. Zo voel ik dat.”

Verveeld heeft ze zich nooit op Rottum, vertelt ze. Er was altijd genoeg te beleven. En dat er geen broertjes, zusjes of vriendinnetjes waren om mee te spelen, was ook niet erg. Ze wist immers niet beter

Boek over geschiedenis Groningse enclave in zee

Winse Courant

20-09-01

Wiepke is nog steeds van Rottum

dan dat er op Rottum geen andere kinderen waren. „Dus miste ik ze ook niet”, zegt ze nu. „Ik had nooit aan de vaste walgewoond en kende desituatie daar niet. Bovendien: in de vakanties kwamen er altijd genoeg kinderen te logeren.”

JOURNALISTEN

Niet alleen kinderen kwamen langs voor een bezoek, ook journalisten vonden het driemansgezin Toxopeus reuze interessant. Om de haverklap moesten de Toxopeusen weer voor de camera's poseren en uitleggen hoe eenzaam en verlaten het nu wel niet was.

Erg bont maakte een reportageteam van Revue -de voorloper van de Nieuwe Revu- het. Op een fraaie oktoberdag tuften ze met een bootje naar Rottum. klopten bij de eilandvoogd aan en vroegen of hij en zijn gezin er voor voelden Kerstfeest te gaan vieren. Ze wilden namelijk in hun kerstbijlage laten zien hoe het „eenzaamste gezin van Nederland” de Kerstdagen doorbracht. Wiepke: „Normaal gesproken had m'n vader geweigerd, maar ze hadden alles alvast meegebracht. Een kerstboom, versieringen, kaarsen en een compleet kerstdiner. Met kalkoen. Toen mijn vader dat zag, durfde hij geen nee meer te zeggen. En zo zaten

we dan even later midden in oktober Kerst te vieren.”

Verslaggevers zorgden er ook voor dat Wiepke op haar eigen eiland Sinterklaas eens ontmoette. Ze schrijft in haar boek: „Ik was al bijna negen jaar, maar geloofde nog stellig in de goedheiligman. Wie zou me trouwens wijzer maken daar op het eiland. De Sint werd gebracht door de „Insuline”. Zijn knecht Piet was er bij, maar ook de heer Klein van het Reddingswezen en uiteraard een journalist en een fotograaf. (...) Het was niet alleen een uitzonderlijke gebeurtenis voor mij. Ook de volwassenen wisten niet wat ze za-

's Winters hadden we

De kleinste school van Nederland met moeder als juf.

De omslag van het boek.

„Ik ben van Rottum”, geschreven door Wiepke Toxopeus. Uitgeverij: Kemper, Groningen. 120 pagina's; prijs f 28,50.

gen. De visserman, die 's winters in de vroege Sint en zijn knecht voorbij zag varen, vergat van pure verbazing zijn roer en zat, voor hij er erg in had, hoog op het Wad aan de grond." Toen Wiepke later door andere kinderen verteld werd dat Sint niet bestond, liep dat uit op een vechtpartij. „Ik wist immers zeker dat hij wel echt was. Hij was toch zeker zelf op Rottum geweest.”

SCHOOL

Tot halverwege de vijfde klas van de lagere school kreeg Wiepke les van haar moeder. Toen deze te vaak ziek werd, ging Wiepke bij één van haar oudere zusters in Delfzijl logeren en voor het eerst van haar leven normaal naar school. „Dat lesgeven van mijn moeder ging eigenlijk prima. Als ik af en toe aan vaste wal was, dan controleerde de meester in Delfzijl of ik wel „bij” was. Zolang dat het geval was, had hij geen bezwaren tegen mijn privé-lessen.”

Als Wiepkes „schooljuf” plotseling ziek werd, dan gebeurde het wel dat ze in allerijl met een vliegtuigje van Rottum werd gehaald. Pa Toxopeus ging dan mee en dan bleef Wiepke moederziel alleen achter op het eiland. „Dat was niks bijzonders. Je deed het gewoon. Ik was ook helemaal niet bang. Jan Wolkers en Godfried Bomans hebben later ook eens alleen een tijdje op Rottum gezeten. Vooral Bomans vond dat niet leuk. Maar je mag dat niet vergelijken met mij. Bomans en Wolkers dachten er bij na toen ze het deden, terwijl het voor mij doodgewoon was. Ik wist niet beter en hoefde er dus ook niet over na te denken.”

'S WINTERS

Kwam er in de zomermaanden nog veel bezoek, 's winters was het erg stil op Rottum. „Dan hadden we zelfs

geen boot waarmee we naar de vaste wal konden. Mijn vader bracht die aan het begin van de vriesperiode altijd naar Delfzijl. Hij kwam dan lopend via het wad terug. Die boot werd weggebracht om te voorkomen dat hij beschadigd zou worden in geval van ijsvorming. Het betekende natuurlijk wel dat we soms enkele maanden volkomen geïsoleerd zaten met z'n drieën”.

Om te voorkomen dat er gedurende dat isolement een tekort aan voedsel zou ontstaan, werden er in de herfst maatregelen genomen. „Dan werd er al uitvoerig geproviandeerd om de vorsttijd te kunnen overbruggen. Aan de vaste wal bezorgde moeder een lange waslijst met bestellingen: 50 kilo suiker, een paar balen meel, in die orde van grootte ging dat. Maar ook bij het veevoer werd in het groot gedacht: 10.000 kilo bieten en een praam vol hooi was niet bijzonders. In de winterse periode moest er zelf brood worden gebakken. Dan werd de kookkachel flink opgestookt. Wanneer die goed en regelmatig brandde kon het deeg in de oven. Het hele huis rook er naar. Bij de werkzaamheden hoorde ook het maken van boter en kaas en het spinnen van wol. En alles met de hand. Het was een tijd van romantiek, maar dan wel met eelt op de handen.”

PREI

„De tuin kreeg elk jaar weer een intensieve bewerking. De grootste preien en de dikste kolen kwamen van Rottum. Tuinieren was één van vaders hobby's, al was opa niet minder trots op zijn waar. Eens toen hij aan vaste wal was, ging hij naar de groentekar die hij in de straat zag staan. „Hebb'n joe ook prai?”, vroeg-ie. Het antwoord liet zich gemakkelijk raden. De groenteman zou wel even een kilo afwegen. Opa bekeek het eens nader en zei: „Benn' dat prai'n, dei spriet'n?!” en haalde van achter zijn omvangrijke

rug een enorm dikke prei tevoorschijn, zo dik als een pols.”

„Mijn ouders hadden elk jaar één of twee varkentjes op aanwas. Die werden goed vetgemest en daarna geslacht. Vader schoot het te slachten varken door de kop. Hij vond dat humaner dan het gebruikelijke kelen. Eén keer mislukte het schieten evenwel grandioos. Het varken was uitgegroeid tot een compleet monster van bijna 400 pond! Ze besloten: „Het mot moar wezen.” Dus laadde vader z'n pistool, zette die op de kop van het beest en haalde de trekker over. Toen gebeurde er iets dat nog niet eerder was voorgekomen. Het varken viel niet dood neer. Tot vaders verbazing schrok het dier zich wild en ging het als een dolle tekeer. Hij wilde vader te lijf gaan. Deze kon nog maar net op tijd een goed heenkomen zoeken door in de voedertrog van de paarden te duiken.”

SCHOOLREISJE

Eén van de leukste herinneringen is voor Wiepke Toxopeus het schoolreisje dat ze met haar klas naar Rottum maakte. „Ik zat toen op de RHBS in Appingedam. Met de hele klas gingen we naar „mijn” Rottum. Toen kon ik mijn klasgenootjes al die mooie speelplekjes laten zien.” Minder leuk was het onvermijdelijk naderende afscheid. „Je zag het elk jaar dichterbij komen. Toen mijn vader 61 was, dacht je: „Och, nog vier jaar. Dat is nog zo lang”. Maar het einde kwam en het was voor de Toxopeusen minder prettig dan gehoopt. De verhouding met de bazen van Rijkswaterstaat was in die laatste jaren ronduit slecht en de ziekte van moe Toxopeus maakte de zaak er ook niet eenvoudiger op. Bovendien voelde Rijkswaterstaat er niets voor Wiepkes oudere broer Hendrik te benoemen tot de nieuwe eilandvoogd. Toxopeus' opvolger werd B. Huizing, die echter niet op Rottum hoefde te gaan wonen.

Het werd een afscheid met een brok in de keel. Wiepke schrijft in haar boek: „Vader had op 7 september 1965 de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. De feestcommissie van Rijkswaterstaat was bij het afscheid aanwezig. Het leek allemaal heel feestelijk met toespraken en bloemen. Maar voor ons was het meer een soort begrafenis. Een verbanning naar elders.”

zelfs geen boot waarmee we naar de vaste wal konden

Sinterklaas op Rottumeroog.

Tekst: Koert Bouwman